

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

Кафедра права та публічного адміністрування

**Комплекс навчально-методичного
забезпечення навчальної дисципліни
ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА
ТА ПРОЦЕСУ**

Для освітньо-професійної програми спеціальності «Правознавство»

Автори:
Волік Вячеслав Вікторович,
доктор юридичних наук, професор кафедри

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 2 від «17» вересня 2019 року.

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

Кафедра права та публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Черних Є.М.
«17» вересня 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:
ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ**

Освітньо-професійна програма
Спеціальність Правознавство
Спеціалізація Право
Факультет Економіко-правовий

2019 рік – 2020 рік

Робоча програма: **ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ**

для студентів ОПП (назва/назви) за спеціальністю (напрямом підготовки)
Правознавство.

Розробник: Волік Вячеслав Вікторович доктор юридичних наук, професор
кафедри права та публічного адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри права та публічного
адміністрування

Протокол від «17» вересня 2020 року, № 2.

Завідувач кафедри

Черних Євген Миколайович

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань __081-Право__ (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки - Правознавство_ (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): __правознавство__	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		5-й	5-й
Загальна кількість годин - 144		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	36 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		18 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		90 год.	132 год.
		<i>ІНДЗ:</i> год.	
Вид контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Курс має предметом вивчення конституційно-правові явища, інститути і норми вітчизняного конституційного права, процеси, пов'язані з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням. Крім того, курсом передбачається вивчення правової природи суспільних відносин, що виникають у зв'язку з реалізацією суб'єктами конституційних відносин своїх прав і обов'язків, які складаються в процесі організації і здійснення публічної влади. У процесі вивчення курсу студенти також отримають знання про конституційне процесуальне право як галузі права та ознайомляться з існуючими проблемами, що виникають під час реалізації конституційних процесуальних норм; про організацію роботи Верховної Ради України та її органів, Президента України, системи органів виконавчої влади, органів Автономної республіки Крим, органів місцевого самоврядування, Конституційного суду України тощо. По закінченню дисципліни студенти знатимуть зміст основних інститутів конституційного права та процесу України, вмітимуть їх аналізувати в історичному та порівняльному плані, отримають всебічну картину конституційного ладу нашої країни і водночас будуть розуміти нормативні положення, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.

Завдання:

- забезпечення засвоєння сукупності юридичних норм, які закріплюють конституційний лад України, форму правління і форму державного устрою, політичний режим, визначають організацію, компетенцію і порядок діяльності вищих, центральних і місцевих органів державної влади, місцевого самоврядування, основні права й обов'язки громадян, іноземців та осіб без громадянства, виборче право і виборчу систему України;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу основ конституційного права України, порівняння та співставлення його з основами державного (конституційного) права зарубіжних країн;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах конституційного права України, та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-правової культури студентів.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- еволюцію, сучасний стан й основні тенденції розвитку конституційного права України як провідної галузі національної системи права;
- предмет і метод конституційно-правового регулювання; основні джерела конституційного права України; основні конституційно-правові поняття й терміни; сутність і зміст засад конституційного ладу України;

конституційно-правові засади статусу людини і громадянина в Україні, інститутів громадянського суспільства;

- конституційні форми безпосередньої демократії в Україні, зміст їх правового регулювання;
- конституційно-правовий статус органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні;
- державний та адміністративно-територіальний устрій України, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць у складі України

вміти:

- будувати професійну діяльність, виходячи з конституційних принципів (державного суверенітету, верховенства права, законності, пріоритету прав людини тощо);
- застосовувати, за необхідності, приписи чинної Конституції України безпосередньо, без посилань на норми, що їх деталізують;
- здійснювати конституційно-правову кваліфікацію подій і явищ, що відбуваються у різних сферах суспільного життя;
- давати конституційно-правову оцінку рішень і дій органів публічної влади та їх посадових осіб;
- аналізувати чинне конституційне законодавство України та існуючу практику з точки зору конституційно-правової теорії;
- аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки конституційного права та чинного конституційного законодавства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Конституційне право України як провідна галузь національної системи права

Поняття конституційного права України. Конституційне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна. Місце і роль конституційного права в національній системі права України.

Предмет конституційно-правового регулювання і конституційно-правових відносин в Україні. Фундаментальний, політико-правовий характер відносин, що складають предмет конституційного права України.

Метод конституційно-правового регулювання в Україні. Класифікація способів правового регулювання, що складають предмет конституційного права України. Імперативний і диспозитивний способи правового регулювання. Уповноважування, зобов'язання та заборона. Субординація і

координація в конституційно-правовому регулюванні. Конституційна форма як вища форма закріплення конституційно-правових цінностей і відносин.

Поняття конституційно-правових відносин, їх особливості і види. Двосторонні та багатосторонні конституційно-правові відносини. Вчення про абсолютні правовідносини. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки, види. Фізичні особи та організації як суб'єкти конституційно-правових відносин. Український народ як первинний суб'єкт конституційно-правових відносин. Органи публічної влади (органи державної влади та органи місцевого самоврядування) та громадські формування як суб'єкти конституційно-правових відносин.

Система конституційного права України. Поняття та види інститутів конституційного права України. Генеральні та прості, загальні та спеціальні інститути конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх особливості та види. Особливості структури конституційно-правових норм. Матеріальні та процесуальні конституційно-правові норми. Регулятивні, охоронні та декларативні конституційно-правові норми. Абстрактні та казуальні конституційно-правові норми.

Джерела конституційного права України: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї. Ознаки джерел конституційного права України як галузі права. Нормативно-правові акти як основне джерело конституційного права України. Види нормативно-правових актів як джерел конституційного права: Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти.

Тема 2. Конституційне право України як галузева юридична наука та навчальна дисципліна

Поняття конституційного права України як науки та навчальної дисципліни. Співвідношення між конституційно-правовою наукою та політико-правовою практикою і навчальним процесом.

Об'єкт і предмет науки конституційного права України. Політико-правові явища (конституційно-правові відносини, конституційно-правові норми, конституційно-правова практика та конституційно-правові доктрини) як предмет науки конституційного права України.

Завдання та функції науки конституційного права України. Евристична, гносеологічна та онтологічна функції науки конституційного права України. Інструментальна, прогностична та ідеологічно-виховна (світоглядна) функції науки конституційного права України.

Система науки конституційного права України. Предметний підхід до характеристики системи науки конституційного права України. Принципи і теорії в системі науки конституційного права України. Основні підсистеми науки конституційного права України: наукові дисципліни, наукові підгалузі, проблемні напрямки.

Методологія науки конституційного права України. Принципи конституційно-правових досліджень. Філософські підходи, загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання в науці конституційного права України. Джерела науки конституційного права України.

«Конституційне право України» як базова навчальна дисципліна. Мета «Конституційного права України» як навчальної дисципліни. Джерела навчальної дисципліни «Конституційне право України».

Тема 3. Конституція України - Основний Закон суспільства і держави

Поняття і сутність конституції. Поняття та загальна історія світового конституціоналізму. Юридична і фактична конституція. Юридична конституція у формальному і матеріальному сенсі слова. Предмет регулювання конституції. Конституція як суспільна цінність. Види конституцій.

Юридичні властивості конституції. Найвища юридична сила конституції. Політико-правовий та установчий характер конституції. Особливий порядок розробки і прийняття конституції. Підвищена стабільність конституції, особливий порядок внесення змін до конституції. Програмність конституції.

Функції конституції. Поняття і види функцій конституції. Юридична функція конституції як нормативно-правового акту. Політична, економічна та соціальна функції конституції. Ідеологічна (виховна) функція конституції. Правозахисна та обмежувальна функції конституції. Консолідуюча та стабілізуюча функції конституції.

Історія українського конституціоналізму. Конституція Пилипа Орлика. Конституційні проекти часів перебування українських земель у складі Російської імперії. Конституційні проекти Г. Андрузького, М. Драгоманова, М. Міхновського, М. Грушевського. Конституційні акти часів національно-визвольної боротьби: Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії. Радянські конституції.

Конституційний процес в незалежній Україні. Основні етапи новітнього конституційного процесу в Україні, їхній зміст та значення. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. та її роль у конституційному процесі. Концепція нової Конституції України. Офіційні проекти нової Конституції України 1992 та 1993 рр. Конституційний договір від 8 травня 1995 р. Прийняття чинної Конституції України 28 червня 1996 р.

Юридична характеристика чинної Конституції України. Конституція України 1996 р. як конституція четвертого покоління. Форма і структура чинної Конституції України. Зміст Конституції України 1996 р. Новели

чинної Конституції. Форма держави та основи правового статусу особи за чинною Конституцією України.

Порядок внесення змін до Конституції України 1996 р. Чинна Конституція України як «жорстка» конституція, загальний порядок внесення змін і доповнень до неї. Особливості процедури внесення змін до розділів I, III, XIII Конституції України. Роль Президента України, Верховної Ради України і Конституційного Суду України у процедурі внесення змін до Основного Закону України. Неприпустимість деяких змін до Конституції України.

Політична та конституційна реформи в Україні на сучасному етапі. Основні чинники, що обумовлюють необхідність реформ. Зміст, спрямованість і взаємозв'язок політичної й конституційної реформ.

Тема 4. Засади конституційного ладу України

Поняття конституційного ладу, його ознаки та умови. Взаємозв'язок між конституційним ладом і суспільним ладом та політикою держави. Закріплення конституційного ладу в Конституції та чинному законодавстві України.

Конституційне закріплення політичної системи України. Політичний плюралізм (багатоманітність) як основа політичної системи України. Конституційно-правовий статус основних суб'єктів політичної системи України.

Економічна система України та її конституційно-правове регулювання. Україна як держава з ринковою економікою. Економічний плюралізм (багатоманітність) як основа економічної системи України. Форми власності і тенденції їх розвитку в Україні. Державне регулювання економіки і антимонопольне законодавство.

Соціальна система і соціальна структура українського суспільства, тенденції їх розвитку. Конституційно-правові принципи соціальної політики держави та їх реалізація. Україна як соціальна держава. Конституційно-правові основи духовно-культурних відносин: освіта, наука, культура, релігія. Конституційно-правові основи міжнаціональних відносин. Мовна політика в Україні та її конституційне закріплення. Ідеологічний плюралізм (багатоманітність) як основа духовно-культурних відносин в Україні.

Поняття та ознаки засад конституційного ладу. Система та зміст принципів, що становлять засади конституційного ладу України. Людина, її права і свободи, честь і гідність як найвища соціальна цінність. Народний і державний суверенітет: поняття і взаємозв'язок. Принцип поділу влади як системотворчий принцип організації та діяльності державного механізму України. Принцип визнання та гарантування місцевого самоврядування як основа територіальної організації влади в Україні. Принципи республіканізму, унітаризму та демократизму як визначальні для форми

Української держави. Принцип визнання міжнародно-правових стандартів, його роль у входженні України у світове співтовариство та процесах євроінтеграції.

Державні символи України. Державний Герб. Державний Прапор. Державний Гімн.

Тема 5. Громадянство України

Поняття та ознаки громадянства. Громадянство як особливий правовий стан. Політико-правовий характер громадянства. Стабільність громадянства. Взаємний характер відносин громадянства. Загальні та спеціальні принципи громадянства України. Принцип єдиного громадянства та його закріплення у Конституції України. Законодавство України з питань громадянства.

Категорії осіб, що належать до громадянства України. Документи, які засвідчують належність до громадянства України.

Набуття громадянства України. Підстави набуття громадянства України. Момент, з якого набувається громадянство України. Набуття громадянства України за народженням чи територіальним походженням. Застосування «принципу крові» та «принцип ґрунту» при визначенні належності до громадянства України. Вимоги до осіб, що приймаються до громадянства України. Категорії осіб, які не можуть бути прийняті до громадянства України. Поновлення у громадянстві України та інші підстави набуття громадянства України.

Припинення громадянства України. Вихід з громадянства України. Втрата громадянства України. Підстави втрати громадянства України, що можуть бути передбачені міжнародними договорами України.

Система органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України, їх компетенція. Повноваження Президента України у справах з питань громадянства України. Комісія при Президентові України з питань громадянства: порядок утворення, склад, повноваження. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань громадянства України. Процедури з питань громадянства України.

Тема 6. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні

Поняття основ правового статусу особи та його елементи. «Вузьке» і «широке» тлумачення основ правового статусу особи. Проблема прав людини в конституційно-правовій теорії та практиці.

Міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Міжнародні пакти про права людини 1966 р. Європейська Конвенція про захист прав та основних свобод 1950 р.

Загальні та спеціальні принципи правового статусу особи в Україні, їх відображення у Конституції та чинному законодавстві.

Основні (конституційні) права і свободи: поняття, ознаки, види. Непорушність, невід'ємність і невідчужуваність основних прав і свобод людини. Особисті (громадянські), політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права та свободи. Позитивні й негативні права людини.

Права людини і права громадянина. Еволюція конституційних прав і свобод. «Покоління» основних прав і свобод. Суб'єкти конституційних прав і свобод.

Основні (конституційні) обов'язки громадян України. Поняття, ознаки та класифікація основних обов'язків.

Гарантії реалізації основних прав і свобод громадян України. Загальні та спеціальні гарантії. Стан додержання основних прав і свобод в Україні. Проблема соціально-економічних гарантій прав людини і громадянина в Україні.

«Національне питання» в Україні. Конституційно-правовий статус титульної нації та національних меншин. Статус мов в Україні. Українська мова як державна мова в Україні.

Тема 7. Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні

Загальна характеристика Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні». Поняття «іноземець» та «особа без громадянства». Невизнання за громадянами України належності до іноземного громадянства. Категорії іноземців та осіб без громадянства. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які мають дипломатичний чи консульський імунітет.

Підстави перебування іноземців та осіб без громадянства на території України. Документи, що засвідчують законність перебування іноземців та осіб без громадянства на території України. Віза та візовий режим.

Принципи правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні. Національний режим іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Основні (конституційні) права та свободи іноземців та осіб без громадянства в Україні. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також тих, які тимчасово перебувають на її території. Особисті права іноземців та осіб без громадянства. Політичні права та свободи іноземців та осіб без громадянства в Україні. Економічні, соціальні та культурні права іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Основні обов'язки іноземців та осіб без громадянства в Україні. Юридична відповідальність іноземців та осіб без громадянства в Україні. Персона «нон грата».

Поняття «біженець». Підстави та порядок набуття статусу біженця в Україні. Особливості правового статусу біженців в Україні. Права та обов'язки біженців. Підстави та юридичні наслідки припинення статусу біженця.

Тема 8. Конституційно-правовий статус громадських об'єднань в Україні

Право на об'єднання як політичне право громадян України. Значення цього права для розбудови в Україні демократичної, правової держави та громадянського суспільства. Поняття, ознаки та види громадських формувань. Обмеження на створення та діяльність громадських формувань. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. Поняття та ознаки політичних партій в Україні. Політичні партії як об'єднання громадян з всеукраїнським статусом. Політичний плюралізм і багатопартійність в Україні. Порядок створення та діяльності політичних партій. Реєстрація політичних партій. Членство у політичних партіях. Права та обов'язки політичних партій. Політичні партії та Українська держава. Державний контроль і нагляд за діяльністю політичних партій в Україні. Відповідальність політичних партій, їхніх засновників та учасників.

Конституційно-правовий статус громадських організацій в Україні. Поняття та ознаки громадських організацій. Міжнародний, всеукраїнський, місцевий статус громадських організацій. Порядок створення та діяльності громадських організацій. Легалізація громадських організацій. Види громадських організацій. Членство в громадських організаціях. Права та обов'язки зареєстрованих громадських організацій. Юридична відповідальність громадських організацій, їхніх засновників та учасників.

Право на свободу совісті в Україні. Взаємовідносини між державою та релігійними організаціями в Україні. Відокремлення держави від церкви і церкви від школи. Поняття, види та ознаки релігійних організацій. Порядок створення та діяльності релігійних організацій. Реєстрація статутів релігійних організацій. Права та обов'язки релігійних організацій. Відповідальність релігійних організацій.

Тема 9. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні

Поняття інформації. Інформаційна політика України. Інформаційний суверенітет. Види та галузі інформації. Поняття інформаційної діяльності, її суб'єкти та види.

Джерела інформації. Документи як джерела інформації. Публічні виступи як джерело інформації. Режим доступу до інформації. Інформація з відкритим доступом. Інформація з обмеженим доступом. Секретна інформація. Конфіденційна інформація.

Конституційно-правовий статус друкованих засобів масової інформації. Поняття друкованого засобу масової інформації. Порядок створення та діяльності друкованих ЗМІ. Правовий статус редакції та журналіста. Права та обов'язки друкованих ЗМІ. Відповідальність друкованих ЗМІ.

Конституційно-правовий статус аудіовізуальних засобів масової інформації.

Тема 10. Референдум як інститут безпосередньої демократії в Україні

Поняття і соціальна роль референдуму. Відмінність референдуму від виборів та інших форм безпосередньої демократії. Загальна характеристика Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми». Види референдумів в Україні. Всеукраїнський референдум, референдум Автономної Республіки Крим, місцеві референдуми. Обов'язковий і факультативний референдуми. Нормативний і конституційний референдуми. Практика референдумів в Україні та їх оцінка.

Предмет референдуму в Україні. Питання, які можуть бути вирішені виключно шляхом референдуму. Питання, які не можуть виноситися на референдум. Юридичні наслідки проведення референдуму з виходом за межі встановленого предмету.

Порядок підготовки і проведення референдуму, його основні стадії. Порядок ініціювання та призначення референдуму. Особливості референдуму за народною ініціативою. Матеріально-фінансове забезпечення референдуму. Порядок формування та повноваження комісії з підготовки і проведення референдуму. Порядок голосування на референдумі та визначення його результатів. Дострокове голосування. Юридичні наслідки проведення референдуму.

Консультативний референдум (дорадче опитування громадян): поняття та відмінність від соціологічного опитування.

Тема 11. Виборче право України

Поняття і види виборів в Україні, їх конституційно-правове регулювання. Соціальні функції виборів. Періодичність виборів. Виборче законодавство України.

Поняття виборчого права і його основні принципи. Виборче право в об'єктивному розумінні. Суб'єктивне виборче право. Загальне виборче право. Пряме й рівне виборче право. Таємне голосування: мета і способи.

Активне і пасивне виборче право. Виборчі цени в Україні. Абсентеїзм в Україні, його причини і оцінка.

Виборча система (в широкому і вузькому розумінні). Мажоритарна і пропорційна виборчі системи в Україні.

Виборчі комісії в Україні, їх система, порядок формування та повноваження. Центральна виборча комісія, виборча комісія Автономної Республіки Крим, територіальні, окружні та дільничні виборчі комісії.

Виборчий процес, його основні принципи та стадії. Суб'єкти виборчого процесу в Україні. Виборчі округи та виборчі дільниці. Складання списків виборців. Порядок висунення і реєстрації кандидатів. Роль політичних партій у виборчому процесі. Виборча застава. Передвиборна агітація, її строки і форми реалізації. Порядок голосування. Порядок визначення результатів голосування. Порядок розподілу мандатів за пропорційною виборчою системою. «Загороджувальний бар'єр» в Україні, його значення та оцінка. Виборча квота.

Повторні вибори і повторне голосування. Визнання виборів недійсними. Відповідальність за порушення виборчого законодавства. Роль органів внутрішніх справ у забезпеченні законності та громадського порядку під час підготовки і проведення виборів.

Тема 12. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади. Поняття парламенту і парламентаризму. Соціальне призначення і політична роль парламенту, як органа всенародного представництва. Фактори, які визначають провідну роль парламенту в державному механізмі України.

Порядок формування Верховної Ради України та її структура. Правовий статус керівництва Верховної Ради України та її органів (Погоджувальної Ради, комітетів, тимчасових комісій, депутатських фракцій). Соціальний і партійний склад Українського парламенту.

Функції та компетенція Верховної Ради України. Конституційно-правові основи взаємовідносин Верховної Ради України з Президентом України, органами виконавчої та судової «гілок влади». Парламентські процедури. Законодавчий процес в Україні та його основні стадії. Право законодавчої ініціативи в Українському парламенті. Бюджетний процес. Форми парламентського контролю за діяльністю уряду: вотум недовіри, депутатські запити і звернення, спеціальні і слідчі комісії. Акти Верховної Ради України. Правове становище народних депутатів України. Особливості мандату народних депутатів України. Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності. Права і обов'язки народних депутатів України. Основні гарантії депутатської діяльності. Підстави і порядок дострокового припинення депутатських повноважень.

Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Порядок його обрання, принципи діяльності. Функції та компетенція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Акти реагування Уповноваженого на факти порушення прав людини. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Уповноваженого.

Тема 13. Конституційно-правовий статус Президента України

Соціальне призначення, політична роль глави держави в системі вищих органів держави. Президент України як одноосібний глава держави. Президент України в системі вищих органів державної влади.

Порядок заміщення посади глави держави. Юридичні вимоги до кандидатів на пост Президента України. Загальна характеристика законодавства про вибори Президента України. Інавгурація Президента України. Символи президентської влади.

Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Відповідальність глави держави (імпічмент). Підстави і порядок здійснення імпічменту.

Функції та компетенція Президента України. Загальнодержавне представництво і забезпечення єдності державної влади як прерогативні функції Президента України. Взаємовідносини глави Української держави з парламентом, урядом, державним апаратом. Повноваження глави держави у сфері вищого представництва в державі і поза нею. Роль глави держави у законодавчому процесі. Повноваження глави держави у сфері особистого статусу громадян. Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України. Акти глави держави. Контрасигнатура актів глави держави.

Гарантії діяльності Президента України. Недоторканність Президента України. Збереження звання Президента України. Юридичні, організаційні, матеріально-фінансові, символічно-церемоніальні та інші гарантії діяльності Президента України

Апарат Президента України, його політико-правова роль. Адміністрація Президента України. Рада національної безпеки і оборони України. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим. Інші допоміжні органи при Президентові України.

Тема 14. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України - уряд як вищий орган в системі органів виконавчої влади. Соціальне призначення і політико-правова роль уряду. Місце уряду в системі вищих органів державної влади. Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Президентом і

Верховною Радою України. Програма діяльності уряду, її політико-правове значення.

Функції та компетенція Кабінету Міністрів України. Уряд як колегіальний орган загальної компетенції. Розподіл повноважень між членами уряду. Роль Прем'єр-міністра України в організації роботи уряду. Повноваження уряду у сфері зовнішньої та внутрішньої політики. Роль Кабінету Міністрів України у законодавчому та бюджетному процесі. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Порядок роботи Кабінету Міністрів України. Тимчасовий Регламент Кабінету Міністрів України. Порядок проведення засідань Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.

Парламентська відповідальність уряду. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень кабінету Міністрів України.

Урядовий апарат. Завдання та функції Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Тема 15. Конституційно-правовий статус органів судової влади і прокуратури в Україні

Поняття судової влади і правосуддя. Засади організації судової влади в Україні. Універсальна юрисдикція судів. Судочинство в Україні. Засади здійснення правосуддя в Україні. Конституційні принципи судочинства. Участь професійних суддів, народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя.

Судоустрій в Україні. «Гілки судової» влади. Порядок утворення судів. Суди загальної юрисдикції. Спеціалізація судів загальної юрисдикції. Місцеві суди. Апеляційні суди. Загальні та військові суди. Спеціалізовані суди. Вищі спеціалізовані суди. Верховний Суд України - вищий судовий орган в системі судів загальної юрисдикції.

З'їзд суддів України. Вища Рада юстиції. Кваліфікаційні комісії суддів. Конституційно-правовий статус суддів. Суддя - носій судової влади. Порядок призначення і обрання суддів. Припинення повноважень суддів. Підстави і порядок припинення повноважень суддів. Права та обов'язки суддів. Гарантії незалежності суддів. Дисциплінарна відповідальність суддів.

Конституційно-правовий статус прокуратури України. Структура органів прокуратури в Україні. Функції і повноваження прокуратури України. Акти прокурорського реагування.

Тема 16. Конституційний контроль в Україні

Поняття конституційної юрисдикції та конституційного контролю. Види конституційного контролю в Україні. Конституційний контроль за часом використання, за правовими наслідками, за формою. Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції.

Порядок формування Конституційного Суду України. Юридичні вимоги до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Правовий статус суддів Конституційного Суду України. Права та обов'язки суддів Конституційного Суду України, гарантії їх діяльності. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень суддів Конституційного Суду України.

Функції та повноваження Конституційного Суду України. Фактори, що обумовлюють необхідність тлумачення Конституції та законів України. Офіційне тлумачення. Підстави визнання правового акту неконституційним та його юридичні наслідки. Конституційність міжнародних договорів України. Роль Конституційного Суду України у процедурі внесення змін до Конституції України та у процедурі імпичменту.

Конституційне провадження, його форми і стадії. Суб'єкти і предмет конституційного подання і конституційного звернення. Акти Конституційного Суду України, їх правова природа і значення для політико-правової теорії та практики.

Тема 17. Конституційні засади територіальної організації влади в Україні

Поняття територіального устрою держави. Державний та адміністративно-територіальний устрій України. Фактори, що впливають на територіальний устрій України. Україна як унітарна держава. Принципи адміністративно-територіального устрою України.

Система адміністративно-територіальних одиниць України. Порядок вирішення питань, пов'язаних із територіальним устроєм України. Адміністративно-територіальна реформа в Україні.

Особливості конституційно-правового статусу АРК у складі України. Конституція Автономної Республіки Крим 1998 р. Причини і зміст кримської автономії.

Особливості конституційно-правового статусу міст Києва і Севастополя у складі України. Загальна характеристика Закону України «Про столицю України - місто-герой Київ».

Тема 18. Конституційно-правовий статус центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні

Поняття і види центральних органів виконавчої влади. Порядок створення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади.

Види центральних органів виконавчої влади: міністерства, державні комітети, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Загальна система центральних органів виконавчої влади.

Функції та компетенція центральних органів виконавчої влади. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади в Україні 1996 р. Структура центральних органів виконавчої влади: керівництво, колегія, урядові органи державного управління, патронатні служби, центральний апарат, територіальні підрозділи, науково-технічні ради, робочі та консультативні органи.

Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами виконавчої влади вищого рівня та місцевим самоврядуванням.

Тема 19. Конституційно-правовий статус органів влади Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим як представницький орган автономії. Порядок формування і структура Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Функції та повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Правовий статус постійних комісій Верховної Ради Автономної Республіки Крим та їх роль у здійсненні повноважень представницького органу автономії.

Правовий статус депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Права та обов'язки депутатів, гарантії депутатських повноважень. Конституційно-правовий статус Ради міністрів Автономної Республіки Крим, її склад та порядок формування. Функції та повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Правовий статус центральних органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим. Республіканські міністерства, республіканські комітети та республіканські органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Тема 20. Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні

Поняття місцевого самоврядування, його соціальне призначення і політична роль. Основні концепції місцевого самоврядування. Принципи визнання і гарантування місцевого самоврядування як одна з основ конституційного ладу України. Принципи місцевого самоврядування в Україні.

Система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Порядок організації, функції та повноваження органів місцевого самоврядування. Поєднання представницької і безпосередньої демократії на місцевому рівні. Місцеві вибори і референдуми, громадські слухання і місцеві ініціативи. Питання місцевого значення як предмет місцевого самоврядування.

Правовий статус депутатів місцевих рад. Імперативний мандат депутатів місцевих рад. Права та обов'язки депутатів місцевих рад. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування. Питання, що можуть бути вирішені тільки на сесії місцевої ради.

Виконавчі органи місцевих рад, їх система, склад і порядок формування. Виконавчі комітети місцевих рад. Управління і відділи місцевих рад. Роль керівництва місцевих рад в організації їхньої діяльності. Служба в органах місцевого самоврядування.

Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади. Власні і делеговані повноваження. Форми і способи контролю з боку центральної влади. Відповідальність місцевого самоврядування.

МОДУЛЬ 2.

Тема 21. Предмет, джерела та система конституційного процесуального права

Системно-структурна характеристика «Конституційного процесуального права» як галузі права та законодавства. Конституційні процесуальні норми, їх особливості та класифікація. Відмінності норм конституційного процесуального права від норм матеріального права та процесуальних норм інших галузей права. Проблеми реалізації конституційних процесуальних норм.

Конституційні процесуальні відносини: поняття та зміст, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти. Конституційні процесуальні строки: поняття, види, початок і перебіг.

Поняття та види конституційних процедур. Відповідальність у конституційно-процесуальному праві.

Джерела «Конституційного процесуального права». Конституція України - як основа джерельної бази курсу «Конституційного процесуального права».

Поняття і предмет «Конституційного процесуального права» - як галузевої юридичної науки. Методологія, конкретні методи дослідження та завдання даної науки.

«Конституційне процесуальне право» - як навчальна дисципліна; «Конституційне процесуальне право» та інші дисципліни конституційно-правового циклу.

Тема 22. Загальнотеоретичні аспекти організації і діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Поняття, види та ознаки органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Система органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Принципи організації і діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Поняття і система форм діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Правові та неправові форми. Нормотворча, установча, правозастосовча, контрольна та інтерпретаційна форми діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування. Основні та допоміжні організаційні форми. Матеріально-технічні форми.

Поняття і система методів діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Організаційно-правові та соціально-психологічні методи. Планування, координація діяльності, вироблення рішень та організація їх виконання, інформаційне забезпечення, робота з кадрами апарату. Переконавання і примус.

Тема 23. Правова, територіальна та матеріально-фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Поняття основ організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Правова основа організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Загальна характеристика системи нормативно-правових актів, що регулюють порядок організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Адміністративно-територіальний устрій і територіальна основа діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Принципи та елементи адміністративно-територіального устрою України. Територіальна основа діяльності вищих, центральних та місцевих органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування. Поняття та елементи матеріально-фінансової основи організації і діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні. Загальнонародна і державна власність як матеріальна основа діяльності органів державної влади. Комунальна (муніципальна) власність як матеріальна основа діяльності органів місцевого самоврядування. Місцеві податки і збори як основний елемент фінансової основи місцевого самоврядування. Позабюджетні кошти місцевого самоврядування.

Тема 24. Організація роботи Верховної Ради України та її органів

Порядок роботи Верховної Ради України. Формування робочих органів сесії.

Розгляд питань, пов'язаних з проведенням першої сесії Верховної Ради України нового скликання.. Вступ на посаду: прийняття присяги народним депутатом України. Формування депутатських груп і фракцій. Парламентська більшість та опозиція. Обрання Голови Верховної Ради України та його заступників. Утворення, комітетів та робочих комісій і груп.

Сесії Верховної Ради України. Розпорядок роботи. Порядок денний сесії. Ведення пленарних засідань. Прийняття рішень. Порядок надання слова. Організація розгляду питань. Порядок голосування.

Організація роботи апарату Верховної Ради України.

Прийняття постанов та інших актів Верховною Радою України., її органами і посадовими особами. Здійснення Верховною Радою та її органами контрольних функцій і повноважень. Здійснення контрольних функцій щодо виконавчої та судової влади. Розгляд депутатських запитів. Контрольна діяльність інших органів та депутатів Верховної Ради. Організація роботи Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація роботи Рахункової палати.

Тема 25. Законодавчий процес

Загальна характеристика законотворчого процесу в Україні (проблема періодизації, розмежування основних стадій, необхідність покращення нормативно-правового регулювання законотворчого процесу в Україні).

Організація підготовки проектів законів в Україні: суб'єкти права підготовки законопроектів, особливості підготовки окремих законопроектів).

Реалізація права законодавчої ініціативи. Процедура внесення підготовлених законопроектів до Верховної Ради України.

Розгляд законопроектів Верховною Радою України, процедурні особливості розгляду законопроектів у Комітетах Верховної Ради України. Перше, друге та третє читання законопроектів у Верховній Раді України.

Підписання закону Президентом України. Порядок накладення Президентом України вето на прийняті Верховною Радою України законопроекти. Порядок подолання парламентом вето Президента України.

Опублікування та введення в дію законів України.

Тема 26. Організація діяльності комітетів та тимчасових комісій Верховної Ради України

Конституційно-правові основи організації діяльності Комітетів Верховної Ради України. Порядок затвердження переліку Комітетів Верховної Ради України, обрання та відкликання голів Комітетів Верховної Ради України, затвердження персонального складу Комітетів Верховної Ради України, порядок обрання заступників голів, секретарів та членів Комітетів Верховної Ради України.

Організація засідань Комітетів Верховної Ради України. Проведення спільних засідань декількох Комітетів Верховної Ради України. Особливості проведення закритих засідань Комітетів Верховної Ради України.

Юридична природа та процесуальні основи утворення тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України. особливості організації роботи тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.

Тема 27. Організація роботи народних депутатів України

Конституційний склад і структура Верховної Ради України (загальна характеристика). Вступ на посаду народного депутата України.

Участь народних депутатів у роботі пленарних засідань, засідань комітетів, тимчасових спеціальних чи слідчих комісій, депутатських груп і фракцій.

Порядок реалізації права законодавчої ініціативи народними депутатами України. Здійснення контрольних функцій: процедура внесення, обговорення та направлення запиту.

Порядок утворення депутатських об'єднань у Верховній Раді України. Погоджувальна рада депутатських груп і фракцій.

Реалізація повноважень народного депутата України у виборчому окрузі та робота з виборцями.

Підстави і порядок дострокового припинення депутатських повноважень.

Тема 28. Взаємовідносини Верховної Ради України з Президентом України, Кабінетом Міністрів України та судами

Процесуальні основи порядку формування парламентом України органів виконавчої та судової влади Призначення і обрання службових осіб.

Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Верховною Радою України. Відставка Прем'єр-міністра, окремих членів Кабінету Міністрів або Кабінету Міністрів в цілому.

Формування органів судової влади, обрання, призначення і звільнення керівників інших органів. Призначення Генерального прокурора України.

Тема 29. Організація діяльності Президента України

Конституційно-правові основи організації діяльності Президента України. Організація діяльності Президента України як глави держави.

Організація діяльності Президента України у взаємовідносинах з Кабінетом Міністрів України та іншими органами виконавчої влади.

Організація діяльності Президента України із парламентом України та органами судової влади. Організація роботи Ради національної безпеки та оборони України. Організація діяльності Адміністрації Президента України.

Процес правотворчої роботи Президента України. Реалізація права законодавчої ініціативи. Порядок підпису законів України Президентом. Процедура використання права відкладального вето і повернення закону для повторного розгляду. Робота Президента з опублікування, обнародування законодавчих актів.

Тема 30. Організація діяльності виконавчої влади в Україні

Кабінет Міністрів України - уряд як вищий орган в системі органів виконавчої влади. Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Президентом і Верховною Радою України.

Порядок формування Уряду - Кабінету Міністрів України і припинення повноважень. Організація роботи Уряду України. Порядок підготовки і проведення засідань Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України, організація їх прийняття і виконання.

Порядок утворення, реорганізації та ліквідації міністерств, державних комітетів та інших центральних органів державної виконавчої влади, організація їхньої роботи.

Порядок утворення місцевих державних адміністрацій. Організація роботи місцевих державних адміністрацій. Організація роботи відділів та управлінь місцевих державних адміністрацій.

Тема 31. Конституційні процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України

Конституційно-правові основи порядку утворення Конституційного Суду України. Порядок обрання Голови Конституційного Суду України та його заступників. Утворення Колегій суддів Конституційного Суду України. Організація роботи Колегій суддів Конституційного Суду України.

Конституційне провадження в Україні: учасники, основні форми та етапи. Порядок звернення до Конституційного Суду України. Особливості реалізації суб'єктами конституційного провадження права на «Конституційне подання» та права на «Конституційне звернення».

Порядок відкриття провадження справ у Конституційному Суді України. Порядок розгляду справ на пленарному засіданні Конституційного Суду України. Порядок прийняття та процесуальні вимоги до змісту рішень, ухвал і висновків Конституційного Суду України.

Особливості провадження окремих категорій справ у Конституційному Суді України.

Тема 32. Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування

Поняття і ознаки місцевого самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування в Україні Основи місцевого самоврядування. Принципи місцевого самоврядування. Функції і повноваження місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування.

Представницькі органи місцевого самоврядування: їх система і порядок формування. Структура місцевих рад. Форми і методи роботи місцевих рад. Сесія – основна організаційна форма діяльності місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Організація роботи сільських, селищних, міських голів, а також голів районних та обласних рад. Виконавчі органи місцевих рад: структура, порядок утворення, форми і методи роботи. Організація роботи департаментів, управлінь, відділів інших виконавчих органів, апарату місцевих рад і апарату виконкомів. Служба в органах місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Організація підготовки і виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Тема 33. Організація роботи Верховної Ради та органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим

Загальна характеристика правового статусу Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Порядок формування Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Структура та повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи Верховної Ради

Автономної Республіки Крим. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради автономної Республіки Крим. Організація роботи сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатських фракцій Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи постійних комісій Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Загальна система органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим. Порядок створення, структура, та організація роботи Ради Міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи міністерств, державних комітетів та інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Тема 34. Конституційні процесуальні засади здійснення безпосереднього народовладдя в Україні

Конституційно-правові основи реалізації в Україні основних форм безпосередньої демократії.

Вибори як процес формування представницьких органів, обрання службових осіб. Класифікація виборів. Законодавче регулювання порядку проведення виборів. Джерела виборчого права України. Реалізація принципів виборчого права та процесу.

Поняття виборчого процесу. Засади виборчого процесу. Виборча кампанія та її стадії: підготовча, основна, агітаційна, підсумкова. Визнання виборів такими, що не відбулися або недійсними. Гласність при підготовці і проведенні виборів. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення виборів.

Референдум - як інститут конституційного процесуального права України.

Порядок призначення Всеукраїнського референдуму.

Порядок утворення ініціативних груп з проведення референдумів. Реєстрація ініціативних груп. Порядок організації роботи ініціативних груп та збору підписів в підтримку проведення всеукраїнського референдуму. Підрахунок зібраних голосів громадян в підтримку проведення референдуму.

Особливості порядку призначення місцевих референдумів в Україні. Підготовка проведення місцевих референдумів. Порядок утворення та організація роботи комісій по проведенню місцевих референдумів.

Організація голосування та визначення результатів референдумів.

Тема 35. Адміністративно-територіальний процес

Поняття та особливості територіального устрою України. Порядок зміни території України.

Адміністративно-територіальний устрій і територіальна основа діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні.

Принципи та елементи адміністративно-територіального устрою України.

Територіальна основа діяльності вищих, центральних та місцевих органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування.

Тема 36. Конституційні процесуальні основи правового статусу особи

Конституційні процесуальні основи правового статусу особи.

Порядок набуття та припинення громадянства України. Розгляд заяв і подань з питань громадянства України. Процедура розгляду клопотань про прийняття до громадянства України, про поновлення в громадянстві України, про вихід з громадянства України. Порядок встановлення належності до громадянства України. Прийняття і виконання рішень у питаннях громадянства України.

Порядок виїзду і в'їзду в Україну. Надання статусу біженця, притулку іноземцям.

Процес реалізації конституційних прав і свобод громадян України.

Прийняття рішень про реалізацію основних прав і свобод громадян України. Організація виконання рішень про реалізацію конституційних прав і свобод громадян України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1.	8	2	2			4	6	-	-			8
Тема 2.	6	-	-			6	6	-	-			6
Тема 3.	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 4.	8	2	-			6	8	-	-			8
Тема 5.	6	2	-			4	8	-	-			8
Тема 6.	8	2	2			4	6	-	-			6
Тема 7.	6	2	-			4	6	-	-			6
Тема 8.	6	2	-			4	8	-	-			8
Тема 9.	6	2	-			4	6	-	-			6
Тема 10.	8	2	-			6	6	-	-			6
Тема 11.	8	2	2			4	6	2	-			4
Тема 12.												
Тема 13.												
Тема 14.												
Тема 15.												
Тема 16.												
Тема 17.												
Тема 18.												
Тема 19.												
Тема 20.												
Разом за модулем 1	78	20	8			50	76	4	2			70
Модуль 2												
Тема 21.	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 22.	8	2	2			4	6	2	-			4
Тема 23.	8	2	2			4	8	-	-			8
Тема 24.	8	2	-			6	6	-	-			6
Тема 25.	8	2	2			4	8	-	-			8
Тема 26.	6	2	-			4	8	-	-			8
Тема 27.	6	-	-			6	8	-	-			8
Тема 28.	6	2	-			4	8	-	-			8

Тема 29.	8	2	2			4	8	-	-			8
Тема 30.												
Тема 31.												
Тема 32.												
Тема 33.												
Тема 34.												
Тема 35.												
Тема 36.												
Разом за модулем 2	66	16	10			40	62	4	2			56
Усього годин	144	36	18			90	144	8	4			132

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Конституційне право України як провідна галузь національної системи права	2
2	Конституція України - Основний Закон суспільства і держави	2/2
3	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	2
4	Конституційно-правове регулювання інститутів безпосередньої демократії в Україні	2
5	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	2/2
6	Конституційно-правовий статус Президента України	2
7	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	2
8	Конституційний контроль в Україні	2
9	Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні	2
10	Предмет, джерела та система конституційного процесуального права	2/2
11	Загальнотеоретичні аспекти організації і діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні	2
12	Організація роботи Верховної Ради України	2
13	Організація діяльності Президента України	2
14	Організація діяльності виконавчої влади в Україні	2
15	Конституційні процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України	2
16	Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування	2
17	Конституційні процесуальні засади здійснення безпосереднього народовладдя в Україні	2
18	Конституційні процесуальні основи правового статусу особи	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;">Конституційне право України як провідна галузь національної системи права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття та класифікація норм конституційного права. - Український народ як первинний суб'єкт конституційно-правових відносин. - Поняття та класифікація об'єктів конституційно-правових відносин. 	8/8
2	<p style="text-align: center;">Конституційне право України як галузева юридична наука та навчальна дисципліна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Завдання та функції науки конституційного права України. - Актуальні проблеми науки конституційного права України на сучасному етапі. - Джерела науки конституційного права України. 	6/6
3	<p style="text-align: center;">Конституція України - Основний Закон суспільства і держави</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конституція Пилипа Орлика 1710 р. як видатний пам'ятник українського конституціоналізму. - Конституційні акти Гетьманату й Директорії. - Основні етапи конституційного процесу в Україні. 	8/4
4	<p style="text-align: center;">Засади конституційного ладу України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття конституційного ладу, його ознаки та умови. - Конституційне закріплення політичної системи України. - Економічна система України та її конституційно-правове регулювання. - Україна як соціальна держава. Конституційно-правові основи духовно-культурних відносин. - Система та зміст принципів, що становлять засади конституційного ладу України. 	8/8
5	<p style="text-align: center;">Громадянство України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Принципи громадянства, передбачені законодавством України. - Прийняття до громадянства України. - Втрата громадянства України. 	6/8
6	<p style="text-align: center;">Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Міжнародні акти в галузі прав людини. 	8/6

	<ul style="list-style-type: none"> - Поняття та структура механізму захисту прав і свобод. - Еволюція конституційних прав і свобод. - Конституційно-правовий статус титульної нації та національних меншин. 	
7	<p style="text-align: center;">Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Режими, що застосовуються до іноземців та осіб без громадянства в Україні. - Основні (конституційні) права та свободи іноземців та осіб без громадянства в Україні. - Права та обов'язки біженців в Україні. 	6/6
8	<p style="text-align: center;">Конституційно-правовий статус громадських об'єднань в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Громадські об'єднання та держава: напрямки взаємодії. - Юридична відповідальність громадських об'єднань. - Особливості правового статусу молодіжних та дитячих громадських організацій. 	6/8
9	<p style="text-align: center;">Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття інформації. Інформаційна політика України. Інформаційний суверенітет. - Джерела інформації. - Конституційно-правовий статус друкованих засобів масової інформації. - Конституційно-правовий статус аудіовізуальних засобів масової інформації. 	6/6

7. Теми лабораторних занять

1.	<p style="text-align: center;">Референдум як інститут безпосередньої демократії в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Референдум в Україні і зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз. - Організація та проведення референдумів в Україні. - Особливості проведення місцевих референдумів. 	8/6
2.	<p style="text-align: center;">Виборче право України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конституційно-правовий статус Центральної виборчої комісії. - Захист виборчих прав, відповідальність за порушення виборчого законодавства. - Підстави та порядок визнання виборів недійсними. 	8/4

3.	<p>Конституційно-правовий статус Верховної Ради України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парламент і парламентаризм: визначення понять та співвідношення, що між ними існує. - Класифікація парламентів за різними критеріями. - Правові акти Верховної Ради України. - Депутатська недоторканість: поняття, зміст, межі. - Гарантії діяльності депутатів Верховної Ради України. - Конституційно-правовий статус комітетів Верховної Ради України. 	8/4
4.	<p>Конституційно-правовий статус Президента України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття інституту глави держави. Види глави держави в світовій практиці. - Правовий статус глави держави в умовах різних форм державного правління. - Акти Президента України. - Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. - Правовий статус Адміністрації Президента України. 	8/4
5.	<p>Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Визначення виконавчої влади. Повноваження і функції виконавчої влади. - Програма діяльності уряду та її політико-правове значення. - Правовий статус Прем'єр-міністра. - Акти Кабінету Міністрів України. 	8/8
6.	<p>Конституційно-правовий статус органів судової влади і прокуратури в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порядок створення судів в Україні. - Права та обов'язки суддів. - Правовий статус Вищої ради юстиції. 	8/6
7.	<p>Конституційний контроль в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Моделі конституційного контролю у світі. Особливості американської та європейської моделей конституційного контролю. - Процес становлення й розвитку органів конституційної юрисдикції в Україні. - Акти Конституційного Суду України. 	8/8
8.	<p>Конституційні засади територіальної організації влади в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття та ознаки унітарної держави. Україна - унітарна держава. 	6/8

	<ul style="list-style-type: none"> - Поняття та види автономій. - Система адміністративно-територіальних одиниць України. 	
9.	<p>Конституційно-правовий статус центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття і види центральних органів виконавчої влади. Порядок створення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади. - Функції та компетенція центральних органів виконавчої влади. - Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. - Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. 	6/8
10.	<p>Конституційно-правовий статус органів влади Автономної Республіки Крим</p> <ul style="list-style-type: none"> - Верховна Рада Автономної Республіки Крим як представницький орган автономії. - Порядок формування і структура Верховної Ради Автономної Республіки Крим. - Функції та повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим. - Правовий статус депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. - Конституційно-правовий статус Ради міністрів Автономної Республіки Крим. 	6/8

8. Самостійна робота

1.	<p>Конституційний статус органів місцевого самоврядування</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нормативно-правові акти, які визначають правовий статус органів місцевого самоврядування в Україні, їх характеристика. - Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад. - Виконавчі комітети місцевих рад: порядок формування, структура, функції, повноваження. 	8/8
2.	<p>Предмет, джерела та система конституційного процесуального права:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Джерела конституційного процесуального права. - Конституційне процесуальне право як наука та навчальна дисципліна. 	2

3.	<p>Загальнотеоретичні аспекти організації і діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Принципи організації і діяльності органів державної влади. - Організаційно-правові та соціально-психологічні методи діяльності органів державної влади. 	4
4.	<p>Правова, територіальна та матеріально-фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування в Україні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Принципи адміністративно - територіального устрою України. 	2
5.	<p>Організація роботи Верховної Ради України та її органів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правові форми діяльності Верховної Ради України. - Організація роботи голови Верховної Ради України. - Порядок утворення, система, склад та структура комітетів Верховної Ради України. 	2
6.	<p>Законодавчий процес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавча ініціатива: поняття, суб'єкти та процедура реалізації. - Порядок підписання і оприлюднення (промульгації) законів. - Повторний розгляд Верховною Радою України законів, повернених Президентом України. 	2
7.	<p>Організація діяльності комітетів та тимчасових комісій Верховної Ради України:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Організація роботи тимчасових комісій Верховної Ради України. - Слухання у комітетах Верховної Ради України. 	2
8.	<p>Організація роботи народних депутатів України:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Депутатський запит та депутатське звернення. - Організація роботи народного депутата України з виборцями. 	4
9.	<p>Взаємовідносини Верховної Ради України з Президентом України, Кабінетом Міністрів України та судами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Відносини Верховної Ради України з Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. - Відносини Верховної Ради України з Кабінетом 	2

	Міністрів України.	
10.	Організація діяльності Президента України: <ul style="list-style-type: none"> - Процедура вступу на пост новообраного Президента України. - Організація роботи Адміністрації Президента України. - Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України. 	2
11.	Організація діяльності виконавчої влади в Україні: <ul style="list-style-type: none"> - Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України. - Структура центральних органів виконавчої влади. - Порядок призначення й усунення з посад голів місцевих державних адміністрацій. - Структура Харківської обласної державної адміністрації. 	2
12.	Конституційні процесуальні засади організації та діяльності Конституційного Суду України: <ul style="list-style-type: none"> - Порядок формування Конституційного Суду України. - Порядок підготовки справ до розгляду Конституційним Судом України. - Акти Конституційного Суду України. 	2
13.	Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування: <ul style="list-style-type: none"> - Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування. - Організація роботи органів самоорганізації населення. - Гарантії діяльності депутатів місцевих рад. - Голова районної, обласної, районної в місті ради: процедура обрання, повноваження, порядок дострокового припинення повноважень. 	2
14.	Організація роботи Верховної Ради та органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим: <ul style="list-style-type: none"> - Організація роботи Верховної Ради Автономної Республіки Крим. - Організація роботи Ради Міністрів Автономної 	4

	<p>Республіки Крим.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Організація роботи міністерств, державних комітетів та інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим. 	
15.	<p>Конституційні процесуальні засади здійснення безпосереднього народовладдя в Україні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Організація та проведення виборів народних депутатів. - Організація та проведення виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів. - Організація роботи Центральної виборчої комісії. - Організація та проведення загальних зборів громадян за місцем проживання, місцевих ініціатив та громадських слухань як форми безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. 	2
16.	<p>Адміністративно-територіальний процес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порядок зміни території України. - Поняття та система адміністративно-територіального устрою України. - 	2
17.	<p>Конституційні процесуальні основи правового статусу особи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порядок надання, втрати та позбавлення статусу біженця. - Порядок реалізації конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні. 	2

9. Індивідуальні завдання

- Скласти анотацію до підручника, навчального посібника, монографії запропонованих викладачем.
- Скласти бібліографію з теми, запропонованої викладачем.

10. Методи навчання

- Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання:
- пояснювально-ілюстративний метод;

- репродуктивний метод;
- проблемне викладання;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод.

11. Критерії оцінювання

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, поточне тестування)
- модульний контроль у формі тестування (після вивчення кожного модуля);
- оцінка за самостійну роботу і виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- підсумковий контроль (іспит).

12. Засоби оцінювання

I рівень оцінювання (оцінка - 3). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

II рівень - достатній (оцінка - 4). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована.

III рівень - високий (оцінка - 5). Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності. Знання студента є глибокими, міцними, узагальненими; студент вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Вивчення дисципліни у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації повинно дати не тільки певну суму знань, а й підготувати студентів для освоєння обраної професії та допомоги формувати світогляд.

Складовими навчальних досягнень студентів є вміння відтворювати отриману інформацію, знаходити нову, оцінювати її та застосовувати в стандартних і не стандартних ситуаціях.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Модуль 1	Модуль 2	40	100
30	30		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення Пошукова мережа Інтернет, Ліга-Закон та інше.

11. Рекомендовані джерела інформації **Нормативно-правові акти**

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1990. - № 31. - Ст. 429.

3. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 38. - Ст. 502.

4. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13.- Ст. 65.

5. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 5026-VI // Офіційний вісник України. – 2012. - № 30. – Ст. 1097.

6. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст. 118.

7. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 р. № 281-XIV // Відомості Верховної Ради України. - 1999.- №1.- Ст. 2.

8. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 25. - Ст. 283.

9. Закон України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 р. № 5029-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17/page2>.

10. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р. № 1286-XII (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 33. - Ст. 443.

11. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 2004 р. № 1932-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 36. - Ст. 448.

12. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI // Голос України від 10.12.2011. - № 234.

13. Закон України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. №474-XIV в ред. Закону від 18 березня 2004 р. № 1630-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 20-21. - Ст. 291..

14. Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 10 липня 2010 № 2487-VI // Голос України від 31.07.2010 - № 141.

15. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 04 квітня 1995 р. № 116/95-ВР в ред. Закону № 3277-IV від 22 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 17. - Ст. 146.

16. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 14-15, № 16-17. - Ст. 133.

17. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (в ред. Закону від 22 березня 2001 р. № 2328-III) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 42. - Ст. 212.

18. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 20. - Ст. 99.

19. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 7 жовтня 2010 р. № 2591-VI // Офіційний вісник України. - 2010 р. - № 79. – Ст. 2792.

20. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 20-21 - Ст. 190.

21. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - Ст. 272.

22. Закон України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 5-6. - ст.43.

23. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ» від 15 січня 1999 р. № 401-XIV // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 11.-Ст.79.

24. Закон України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим» від 22 грудня 2006 р. № 533-V // Відомості Верховної Ради України. - 2007 - № 14. - Ст. 168.

25. Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 29. - Ст. 191.

26. Закон України «Про Раду Міністрів Автономної Республіки Крим» від 16 червня 2011 р. № 3530-VI // Офіційний вісник України. - 2011. - № 53. - Ст. 2090.

27. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №24. - Ст. 170.

28. Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» від 16 квітня 2009 року № 1275-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2009. - № 38. - Ст. 534.

29. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня

2002 р. № 93-ІУ // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 40. - Ст. 290.

30. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 48. - Ст. 650.

31. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 р. № 2782-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 1. - Ст. 1.

32. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 48. - Ст. 650.

33. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 35. - Ст. 237.

34. Закон України «Про Рахункову палату» від 11 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 43. - Ст. 212.

35. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 38. - Ст. 385.

33. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

34. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1990. - № 31. - Ст. 429.

35. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 38. - Ст. 502.

36. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. № 2235-ІІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13. - Ст. 65; 2005. - № 30. - Ст. 408.; 2007. - № 33 - ст.442.

37. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р. № 2460-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 34. - Ст. 504; 1993. - № 46. - Ст. 427; 1998. - № 10. - Ст. 36; 1999. - № 26. - Ст. 220; 2001. - № 9. - Ст. 38; 2001. - № 44. - Ст. 232; 2003. - № 27. - Ст. 209; 2003. - № 30. - Ст. 247; 2005. - № 11. - Ст. 205; 2005. - №51.-Ст. 550; 2006. - № 26. - Ст. 215; 2008. - № 25. - Ст. 240; 2009. - № 32-33. - Ст. 485.

38. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст. 118; 2004. - № 15. - Ст. 218; 2004. - № 27-28. - Ст. 366; 2005.- № 34. - Ст. 437; 2005. - № 38-39. - Ст. 449; 2007. - № 7-8. - Ст. 66.; 2008. - № 5-6, 7-8. - Ст. 178; 2009. - № 36-37. - Ст. 511.

39. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 р. № 281-ХІУ // Відомості Верховної Ради України. - 1999.- №1.- Ст. 2; 2006 - № 50. - Ст. 501.

40. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 р. № 987-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. -

1991. - № 25. - Ст. 283; 1992. - № 20. - Ст. 277; 1992. - № 30.- 418; 1993. - № 26. - Ст. 277; 1994. - № 13. - Ст. 66; 1996. - № 3. - Ст. 11; 1997.-№8.-Ст. 62; 2003.-№10-11.-Ст. 87.

41. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р. № 1286-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 33. - Ст. 443; 1992. - № 35. - Ст. 515; 2001. - № 49. - Ст. 259.

42. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 2004 р. № 1932-ІV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 36. - Ст. 448; 2007. - № 7-8. – Ст. 66; 2007. - № 13. – Ст.134; 2007. - № 20. – Ст. 282; 2007. - № 28. – Ст. 382.

43. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VІ // Голос України. – від 10.12.2011. - № 234.

44. Закон України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. №474-ХІV в ред. Закону від 18 березня 2004 р. № 1630-ІV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 20-21. - Ст. 291.; 2009. - № 36-37.- ст.511; 2009. - № 50. - Ст. 754; 2010. - № 13. – Ст. 127.

45. Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 10 липня 2010 № 2487-VІ // Голос України від 31.07.2010 - № 141.

46. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 04 квітня 1995 р. № 116/95-ВР в ред. Закону № 3277-ІV від 22 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 17. - Ст. 146; 2009. - № 4. – Ст. 34.

47. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 № 1861-VІ // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 14-15, № 16-17. - Ст. 133.

48. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р. № 2790-ХІІ (в ред. Закону від 22 березня 2001 р. № 2328-Ш), із змін. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 42. - Ст. 212; 2002. - № 35. - Ст. 264; 2002. - № 43. - Ст. 314; 2004. - № 22. - Ст. 315; 2005. - № 9. - Ст. 173; 2005. - № 4. - Ст. 100; 2005. - № 34. - Ст. 445; 2006. - № 22. – Ст. 180; 2006. - № 9, 10-11. – Ст. 96; 2007. - № 7-8. – Ст. 66; 2008. - № 5-6, 7-8. – Ст. 78; 2009. - № 26. – Ст. 318; 2009. - № 36-37. – Ст. 511; 2009. - № 38. - Ст. 535.

49. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 20. - Ст. 99.

50. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 7 жовтня 2010 р. № 2591-VІ // Офіційний вісник України. - 2010 р. - № 79. – Ст. 2792.

51. Закон України „Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 20-21 - Ст. 190; 2001. - № 31. – Ст. 149; 2001. - № 32. – Ст. 172; 2003. - № 24. – Ст.

159; 2004. - № 6.- Ст. 138; 2004. - № 23. – С. 123; 2006 - № 12. – Ст. 104; 2007. - № 11. – Ст. 94; 2007. - № 34. – Ст. 444; 2008. - № 27-28. – Ст. 253; 2009. - № 24. – Ст. 297; 2010. - № 8. – Ст. 54; 2010. - № 10. – Ст. 107.

52. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - Ст. 272; 2006. - № 42. – Ст. 383; 2006. - № 41. – Ст. 355; 2009. - № 31. – Ст. 461.

53. Закон України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 5-6. - ст.43.

54. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ» від 15 січня 1999 р. № 401-ХІУ // Відомості Верховної Ради України. - 1999. -№11.- Ст.79; 2007. -№ 34.-Ст.444; 2008. -№5-6; 7-8.-Ст.148; 2008. -№ 48.-Ст.358; 2009. -№ 19.-Ст.257.

55. Закон України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим» від 22 грудня 2006 р. № 533-V // Відомості Верховної Ради України. - 2007 - № 14. - Ст. 168.

56. Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 29. - Ст. 191; 2007. - № 13. - Ст. 134; 2009. - № 31. - Ст. 460.

57. Закон України «Про Раду Міністрів Автономної Республіки Крим» від 16 червня 2011 р. № 3530-VI // Офіційний вісник України. - 2011. - № 53. - Ст. 2090.

58. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №24. - Ст. 170; 1998. - № 48. - Ст. 292; 1999. - №41. - Ст. 372; 2000. - № 9. - Ст. 67; 2000. - № 46. - Ст. 393; 2001. - № 9. -Ст. 39; 2001. - № 31. - Ст. 149; 2001. - № 32. - Ст. 172; 2001. - № 33. - Ст. 175; 2001. - № 49. - Ст. 259; 2003. - № 4. - Ст. 31; 2003. - № 24. - Ст. 159; 2003. - № 27. - Ст. 209; 2003. - № 28. - Ст. 216; 2003. - № 37. - Ст. 301; 2003. - № 45. - Ст. 360; 2004. - № 9. - Ст. 79; 2004. - № 15. - Ст. 228; 2004. - № 19. - Ст. 259; 2004. - № 23. - Ст. 323; 2005. - № 9. - Ст. 172; 2005. - № 7-8. - Ст. 162; 2005. - № 18-19. - Ст. 267; 2005. - № 21. -Ст. 303; 2006. - № 2-3. – Ст. 35; 2006. - № 12. – Ст. 104; 2007. - № 15. – Ст. 194; 2007. - № 20. – Ст. 282; 2007. - № 25. – Ст. 340; 2008. - № 27-28. – Ст. 253; 2008. - № 48. – Ст. 358; 2009. - № 6. – Ст. 19; 2009. - № 19. – Ст. 260; 2009. - № 32-33. – Ст. 485; 2009. - № 36-37. – Ст. 511; 2009. - № 38. – Ст. 534; 2010. - № 10. – Ст. 107; 2010. - № 18. – Ст. 141; 2010. - № 34. – Ст. 486.

59. Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» від 16 квітня 2009 року № 1275-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2009. - № 38. - Ст. 534.

60. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 р. № 93-ІУ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 2002. -№ 40.

- Ст. 290; 2004. - № 14. - Ст. 196; 2004. - № 22. - Ст. 316; 2005. - № 51. - Ст. 552; 2006. - № 16. - Ст. 133; 2006. - № 21. - Ст. 171; 2007. - № 12. - Ст. 110; 2007. - № 13. - Ст. 134; 2009. - № 19. - Ст. 260.

61. Закон України „Про інформацію” від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 48. - Ст. 650; 2000. - № 27. - Ст. 213; 2002. - № 29. - Ст. 194; 2003. - № 28. - Ст. 214; 2004. - № 11. - Ст. 141; 2004. - № 32. - Ст. 394; 2005. - № 33. - Ст. 429.

62. Закон України „Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” від 16 листопада 1992 р. № 2782-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 1. - Ст. 1; 1993. - № 46. - Ст. 427; 1997. - № 15. - Ст. 115; 2003. - № 29. - Ст. 234; 2003. - № 30. - Ст. 247; 2004. - № 7. - Ст. 51; 2004. - № 11. - Ст. 141; 2004. - № 32. - Ст. 394.

63. Закон України „Про телебачення і радіомовлення” від 21 грудня 1993 р. № 3759-ХІІ (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 10. - Ст. 43; 1995. - № 13. - Ст. 85; 1996. - № 5. - Ст. 18; 1997. - № 15. - Ст. 115; 1998. - № 2. - Ст. 6; 1998. - № 34. - Ст. 233; 1998. - № 49. - Ст. 302; 1999. - № 41. - Ст. 373; 2000. - № 27. - Ст. 213; 2000. - № 32. - Ст. 257; 2002. - № 2. - Ст. 5; 2002. - № 16. - Ст. 114; 2003. - № 29. - Ст. 234; 2003. - № 30. - Ст. 247; 2003. - № 37. - Ст. 303; 2004. - № 13. - Ст. 181; 2004. - № 16. - Ст. 238; 2005. - № 52. - Ст. 566.

Базова

1. Гарчева Л.П., Ярмыш А.Н. Конституционное право Украины: Учеб. пос. - Симферополь: Доля, 2000. – 336 с.

2. Годованець В.Ф. Конституційне право України : Конспект лекцій / В.Ф.Годованець; МАУП. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : МАУП, 2001. – 216с.

3. Колодій А.М. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні : Підручник / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність». – 2008. – 350 с.

4. Коментар до Конституції України / Ред. кол.: В.Ф. Опришко, Л.Є. Горьовий, М.І. Корнієнко та ін. - К.: Ін-т зак-ства Верховної Ради України, 1996. – 378 с.

5. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я.Тацій (голова редкол.), О.В.Петришин (відп. секретар), Ю.Г.Барабаш та ін.: Нац. акад. прав. наук України. - 2-ге вид., переробл. і допов. - Х.: Право, 2011. - 1128 с.

6. Конституція України у судових рішеннях: / М.П.Орзіх, А.А. Єзеров, Д.С.Терлецький. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 432 с.

7. Конституційне право України / [за ред. докт. юрид. наук В.Ф. Погорілка]. – К. : Наукова думка, 1999. – 734 с.

8. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка. -

2-е вид. - К.: Наукова думка, 2000. – 732 с.

9. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. - К.: Ін Юре, 2003. – 544 с.

10. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. - К.: Юридична думка, 2008. – 800 с.

11. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. -Х.: Право, 2008. – 416 с.

12. Серьогін В.О. Конституційне право України : навч. посіб. / В. О. Серьогін; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х.: [ХНУВС], 2010. - 368 с.

13. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. - Вид. 6-те, випр. та доповн. - К.: Атіка, 2009. – 608 с.

14. Курс конституционного права Украины. Том 1. Общая часть: Основы теории конституционного права. Учебник / Под ред. М.А. Баймуратова и А. В. Батанова. -Х.: Одиссей, 2008. – 672 с.

15. Майданник О. О. Конституційне право України: Навч. Посіб. – К.: Алерта, 2011. - 380 с.

16. Марцеляк О.В. Вибори народних депутатів України : навчальний посібник. / О.В. Марцеляк. – Харків : ТОВ «ПРОМЕТЕЙ-ПРЕС», 2007. – 620 с.

17. Мучник А.Г. Комментарий к Конституции Украины. Кн.1. - 2-е изд. - К.: Парламентское изд-во, 2003. – 254 с.

18. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: Підруч. / За заг. ред. проф. В. Л. Федоренка -К.: КНТ, Видавництво Ліра К, 2011. – 532 с.

19. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України: Навч. посібник. — К.: Юрінком Інтер, 2008. – 632 с.

20. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : академ. вид. / О. В. Скрипнюк. – Харків : Право, 2009. – 468 с.

21. Тодыка Ю. Н. Конституция Украины: проблемы теории и практики [Текст] / Ю. Н. Тодыка. - Х. : Факт, 2000. - 608 с.

22. Тодыка Ю.Н., Тодыка О.Ю. Конституционное право Украины: Учеб. пос. - Х.: Райдер, 2003. – 634 с.

23. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підруч. -3-те вид. доп. і перероб. - К.: Юрінком Інтер, 2006. – 510 с.

24. Чушенко В. І., Заяць І. В. Конституційне право України: Підруч. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. – 488 с.

25. Шляхтун П.П. Конституційне право України: Підруч. / П.П. Шляхтун - К.: Освіта України, 2008. – 592 с.

26. Виборче право України. Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнічук – К.: Парламентське видавництво, 2003.- 383 с.

27. Гарчева Л.П., Ярмыш А.Н. Конституционное право Украины:

Учеб. пос. - Симферополь: Доля, 2000.

28. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. - К.: МАУП, 2000.

29. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.М. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2003. - 672.

30. Журавський В.С. Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) - К.: Парламентське видавництво, 2002.- 344 с.

31. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. - К.: Юрінком Інтер, 2004.

32. Коментар до Конституції України / Ред. кол.: В.Ф. Опришко (голова), Л.Є. Горьбовий, М.І. Корнієнко та ін. - К.: Ін-т зак-ства Верховної Ради України, 1996.

33. Конституційне право України / За ред. В.Я. Тація, В.Ф. Погорілка, Ю.М. Тодики. -К.: Укр. центр правничих студій, 1999.

34. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка. - 2-е вид. - К.: Наукова думка, 2000.

35. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. - К.: Ін Юре, 2003.

36. Конституційне право України: Хрестоматія / У поряд. В.С. Журавський, Ю.М. Тодика. - К.: Ін Юре, 2003.

37. Конституція України: Офіц. текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: Навч. посіб. / Автор-упоряд. М.І. Хавронюк. -К.: Парламентське вид-во, 1999.

38. Мучник А.Г. Комментарий к Конституции Украины. Кн.1. - 2-е изд. - К.: Парламентское изд-во, 2003.

39. Науково-практичний коментар Закону України «Про вибори Президента України» / За ред. Ю.Б.Ключковського. - К.: Парламентське видавництво, 2004. - 408 с.

40. Органи державної влади України / За ред. В.Ф. Погорілка: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2002.

41. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія.- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000.- 248 с.

42. Теліпко В.Е. Конституційне та конституційне процесуальне право України: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. зал. / В.Е. Теліпко. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 568 с.

43. Тодыка Ю.Н. Конституция Украины: проблемы теории и практики: Монография. - Х.: Факт, 2000.

11. Тодыка Ю.Н., Тодыка О.Ю. Конституционное право Украины: Учеб. пос. - Х.: Райдер, 2003.

12. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. - 2-е

вид. - К.: Юрінком Інтер, 2004.

Допоміжна

1. Бабенко К. А. Конституційні засади розвитку і регулювання політико-правових відносин в Україні [Текст] : монографія / К. А. Бабенко ; наук. ред. О. В. Скрипнюк. - К. : Ін Юре, 2008. - 480 с.
2. Бандурка О. М. Парламентаризм в Україні : становлення і розвиток : [монографія] / О. М. Бандурка, Ю. Д. Древаль – Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. – 288 с.
3. Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект) : [монографія] / Ю. Г. Барабаш. – Х. : Легас, 2004. – 246 с.
4. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні [Текст] : монографія / О. Батанов; За ред. В.Ф. Погорілка. - К. : Ін Юре, 2003. - 511 с.
5. Бесчастний В. М. Роль і перспективи правового інституту омбудсмана (уповноваженого з прав людини) у захисті прав і свобод громадян в Україні [Текст] : монографія / Бесчастний В. М., Субботін В. М. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. - 159 с.
6. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії : Монографія / В.І. Борденюк. – К. : Парламентське вид-во, 2007. – 576 с.
7. Виборче право України : Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнічук. - К. : Парламентське вид-во, 2003. – 383 с.
8. Воронов М.М. Законодавча влада у системі державної влади // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 1997. - № 2. - С. 124-130.
9. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина при здійсненні правосуддя в рішеннях Конституційного Суду України / А. С. Головін. – К. : Логос, 2011. – 307 с.
10. Григорук Н. Гарантії діяльності народних депутатів України // Вісник Луганського інституту внутр. справ МВС України. - 2001. - № 2. - С.69-76.
11. Джерела конституційного права України / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк [та ін.]. – К. : Наук. думка, 2010. – 710 с.
12. Єзеров А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні : Монографія. / А. Єзеров. – Одеса: Юридична література, 2008. – 240 с.
13. Журавський В.С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми). / В.С. Журавський. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 343 с.

14. Заворотченко Т.М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини й громадянина в Україні : Монографія / Т.М. Заворотченко. – Д. : Вид-во дніпропетр. нац. ун-т., 2007. – 256 с.

15. Законодавча діяльність в Україні: стан, пріоритети, шляхи вдосконалення (за матеріалами Верховної Ради України четвертого і п'ятого скликань) / О. В. Богачова, В. С. Журавський, О. В. Зайчук [та ін.]; за заг. ред. В. М. Литвина; Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К.: Фенікс, 2007. – 576 с.

16. Законотворчість: контрольні функції Парламенту [Текст] / заг. ред. і упоряд. Д. Ковриженко, Е. Рахімулова ; Програма сприяння Парламенту України, Лабораторія законодавчих ініціатив. - К. : [Заповіт], 2006. - 108 с.

17. Кампо В. Деякі проблеми розвитку конституційної юстиції в Україні / В. Кампо // Право України. – 2010. - №6. – С. 60-69.

18. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні. Перша щорічна доповідь уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [Текст] / Н. І. Карпачова ; Уповноважений Верхов. Ради України з прав людини. – 2-ге вид. – Х. : Консум, 2001. – 464 с.

19. Ківалов С. В. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади в Україні [Текст] : Історія, теорія, перспективи / С. В. Ківалов, І. К. Залюбовська. - О. : Юридична література, 2004. - 150 с.

20. Коваленко А.А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: Моногр. / А.а. Коваленко. – К., 2002. – 512 с.

21. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / М.О. Баймуратов, Ю.О. Волошин, Н.В. Воротіна та ін. – К. : Юрид. думка, 2008. – 251 с.

22. Копиленко О.Л. Автономна Республіка Крим: проблеми правового статусу / О.Л. Копиленко. – К.: Таксон, 2002. – 342 с.

23. Краснов М. А., Кряжков В. А. Толковый словарь конституционных терминов и понятий. - СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 418 с.

24. Майданник О. О. Парламентський контроль в Україні [Текст] / О. О. Майданник ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2004. - 320 с.

25. Марцеляк О.В. Комітети Верховної Ради України: система, структура та роль у здійсненні основних функцій парламенту // Право і безпека. - 2005. - Т.4. - № 4. - С.7-10.

26. Марцеляк О.В. Інститут омбудсмана : теорія і практика / О.В. Марцеляк ; відп. ред. член-кор. АПРН України О.Н. Ярмиш : Монографія. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 450 с.

27. Мірошніченко Ю. Контроль Конституційного Суду України за додержанням процедури внесення змін до Конституції України як засіб

забезпечення її верховенства / Ю. Мірошніченко // Вісн. Конституційного Суду України. – 2011. - №1. – С. 42-53.

28. Місцеве самоврядування в Україні в умовах становлення правової держави: Монографія / За ред. Ю.М. Тодики, В.А. Шумілкина. – Х.: Одіссей, 2004. – 392 с.

29. Мильчакова О.В. Законодательный процесс в парламенте Украины // Конституционное и муниципальное право. – 2004. – № 5. – С. 43-48.

30. Муниципальное право Украины : Підруч. / За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

31. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні / А.Ю. Олійник. – К.: Алєрта: КНТ, 2008. – 470 с.

32. Онищук М. Верховенство Конституції України як засадничий принцип правової держави / М. Онищук // Віче. – 2010. - №18. – С. 6-7.

33. Органи державної влади України / За ред. В.Ф. Погорілка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2002. – 592 с.

34. Орзих М. Ф. Конституционная реформа в Украине : учеб. пособие / М.Ф. Орзих. – Одесса : Юрид. літ-ра, 2003. – 128 с.

35. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини / О.В. Негодченко. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2003. – 448 с.

36. Пащенко А.О. Конституційний делікт як підстава конституційної відповідальності / А.О. Пащенко // Юридичний вісник. - 2002. - № 1. - С. 86-89.

37. Погорілко В. Ф. Референдне право України [Текст] : Навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького, Київський ун-т права НАН України. – К. : Ліра-К, 2006. – 364 с.

38. Портнов А.В. Теоретичні основи формування конституційного судочинства в Україні / А.В. Портнов. – К.: Логос, 2008. – 155 с.

39. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В.Ф. Погорілко: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України: А.С.К., 2003. – 652 с.

40. Проблеми легітимації інституту лобювання в Україні та шляхи їх розв'язання [Текст] : [матеріали громад. обговорення, м.Київ, 12 жовт. 2009р.] / Департамент конституційного та адміністративного права, Програма сприяння Парламенту II ; авт.-упоряд. В. Федоренко [та ін.] ; заг. ред. В. Федоренко. - К. : СПД Москаленко О.М., 2009. - 108 с.

41. Пустовіт Ж.М. Актуальні проблеми прав і свобод людини і громадянина в Україні: навч. посібник / Ж.М. Пустовіт. – К.: КНТ, 2009. –

232 с.

42. Селіванов А.О., Стрижак А.А. Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя. – К. : Логос, 2010. – 256 с.

43. Сergyгіна С.Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні: Монографія. - Х.: Ксилон, 2001. – 280 с.

44. Скомороха В.Є. Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики / В.Є. Скомороха – К.: Леся, 2007. – 716 с.

45. Скрипнюк О.В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації. До десятої річниці прийняття Конституції України / О.В. Скрипник. – К.: Академія правових наук України, 2005. – 168 с.

46. Стецюк П.Б. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Частина перша: Посібник / П.Б. Стецюк. – Львів: Астролябія, 2003. – 232 с.

47. Стрижак А. Конституційний Суд України як гарант дотримання конституційних принципів демократичної правової держави / А. Стрижак // Право України. – 2010. - №6. – С. 4-11.

48. Тодыка Ю.Н., Яворский В.Д. Президент Украины : конституционно-правовой статус: Монография. – Х.: Факт, 1999. – 256 с.

49. Тодика О.Ю. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні / О.Ю. Тодика. – К., 2004. – 368 с.

50. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів України : монографія. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2010. – 299 с.

51. Федоренко В. Л. Система конституційного права України : теоретико-методологічні аспекти: монографія. – К. : Ліра-К, 2009. – 580 с.

52. Цоклан В. І. Система сучасних джерел конституційного права України [Текст] : монографія / В. І. Цоклан, В. Л. Федоренко. - К. : Ліра-К, 2009. – 400 с.

53. Шаповал В.М. Основні характеристики конституційного права // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 1. – С.77-87.

54. Шевчук С. Принцип верховенства права та найвища юридична сила Конституції України / С. Шевчук // Право України. – 2011. – №5. – С. 175-186.

55. Янчук А. О. Теоретичні засади референдумного процесу в Україні: монографія. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2010. – 207 с.

56. Агафонов С. Правовий статус Президента України // Право України. - 2000. - № 9. - С.24-26.

57. Бандурка О.М., Древаль Ю.Д. Парламентаризм в Україні: становлення і розвиток: Монографія. - Х.: Ун-т внутр. справ, 1999.

58. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): Монографія. - Х.: Легас, 2004.

59. Білоскурська О. Щодо поняття конституційних обов'язків // Право України. - 2004. - № 10. - С.85-88.

60. Бермічева О.В. Конституційні соціальні права громадян України та їх гарантії // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 1999. - №9.-С.242-247.

61. Богданова Н.А. Система науки конституционного права: Монографія. -М.: Юристь, 2001.

62. Бородін І. Права та свободи громадян, їх класифікація, гарантії реалізації // Право України. - 2001. - № 12. - С.32-34.

63. Букач В. Зміст конституційних політичних прав і свобод громадян // Право України. - 2001. - № 9. - С.21-23.

64. Виборче право України: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук. - К.: Парламентське вид-во, 2003.

65. Воронов М.М. Законодавча влада у системі державної влади // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 1997. - № 2. - С.124-130.

66. Головченко В. Конституційні принципи місцевого самоврядування // Право України. - 1998. - № 3. - С.14-17, 30.

67. Григорук Н. Гарантії діяльності народних депутатів України // Вісник Луганського інституту внутр. справ МВС України. - 2001. - № 2. - С.69-76.

68. Дахова І.І. Поняття компетенції Кабінету Міністрів України // Право і безпека. -2003. -Т.2. -№1. - С.16-19.

69. Дахова І.І. Поняття компетенції Кабінету Міністрів України // Право і безпека.- 2003. -Т.2. -№1. - С. 16-19.

70. Журавський В.С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми). - К.: Парламентське вид-во, 2002.

71. Заєць А. Принцип розподілу влад в новітній українській практиці // Вісник Академії правових наук. - 1998. - № 2. - С.40-50.

72. Заяць І. Обласний поділ України: етапи та тенденції розвитку // Право України. - 1999. - № 9. - СІ 10-116.

73. Заяць Н. Місце органів внутрішніх справ у реалізації прав людини // Право України. - 1999. - № 9. - С.26-29.

74. Історія української Конституції / Упоряд. А.Г Слюсаренко, М.В. Томенко. -К.: Право, 1997.

75. Карпачова Н.І Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні: Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. - Х.: Консум, 2001.

76. Ковальчук О. Стадії виборчого процесу в Україні // Вісник Луганського інституту внутр. справ МВС України. - 2001. -№2-С. 89-97.

77. Козюбра М.І. Конституційно-правова відповідальність: ознаки,

підстави, суб'єкти // Право України . - 2001. - № 2. - С.92-95,118.

78. Козюбра М. Виборчий процес, право, правосуддя. // Вибори та демократія, 2005, №2.

79. Коломієць Т.В. Теоретичні засади конституціоналізму // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 2002. - № 10. - С.135-140.

80. Копиленко О.Л. Автономна Республіка Крим: проблеми правового статусу. - К.: Таксон, 2002.

81. Лінецький С. Проблеми вдосконалення законодавства про референдум // Юридичний вісник України. - 1999.- №14.

82. Лучин В.О. Конституционные нормы и правоотношения. - М., 1997.

83. Лукьянова Е.Г. Теория процессуального права. М.: Норма, 2003.

84. Майданик О. Поняття і суиність парламентського контролю // Право України, - 2004. - № 10. - С.12-25.

85. Марцеляк О.В. Комітети Верховної Ради України: система, структура та роль у здійсненні основних функцій парламенту // Право і безпека. - 2005. - Т.4. - № 4. - С.7-10.

86. Мильчакова О.В. Законодательный процесс в парламенте Украины // Конституционное и муниципальное право. - 2004. - № 5. - С.43-48.

87. Мельник Ю. Окремі аспекти положень виборчого законодавства України в процесі організації підготовки та проведення виборів Президента України в окремому закордонному виборчому окрузі. // Вибори та демократія, 2005, №1.

88. Місце самоврядування в Україні в умовах становлення правової держави: Монографія / За ред. Ю.М. Тодики, В.А. Шумілка. - Х.: Одісей, 2004.

89. Наливайко Л.Р. Види відповідальності за конституційні правопорушення // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. - 1999.- №4.- С156-159.

90. Пащенко А. О. Фактичні та юридичні підстави конституційної відповідальності // Право України. - 2002. - № 5.

91. Пащенко А. О. Конституційний делікт як підстава конституційної відповідальності // Юридический вестник. - 2002. - № 1. - С. 86-89.

92. Перепелюк В. Конституційні процедури. Державно-процесуальне право: Навчальний посібник. - Чернівці: Рута, 2004. - с. 8 -61.

93. Повалєва М. Інститути конституційного права України: поняття, ознаки та критерії розмежування // Право України. - 2000. - № 5. - С.20-24.

94. Погорілко В.Ф. Поняття, ознаки, види і структура конституційно-правових норм // Право України. - 2001. - №11.- С.9-14.

95. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В.Ф. Погорілко: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003.

96. Римаренко Ю. Конституційно-правові засади національно-культурної автономії національних меншин в Україні: проблеми теорії та практики // Вісник Академії правових наук. - 2001. - № 2. - С. 42- 50.

97. Савенко М. Конституційний Суд і омбудсмен у державному механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина // Вісник Конституційного Суду України. - 2000. - № 1. - С.68-84.

98. Серьогіна С.Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні: Монографія. - Х.: Ксилон, 2001.

99. Стецюк П.Б. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Частина перша: Посібник. - Львів: Астролябія, 2003.

100. Тихий В. Основні повноваження Конституційного Суду України (коментар до статті 150 Конституції України) // Вісник Конституційного Суду України. - 2003. - № 4. - С.50-35.

101. Тодька Ю.Н. Основы конституционного строя Украины: Учеб. пос.-Х.: Факт, 1999.

102. Федоренко В. Всеукраїнський референдум проблеми теорії і практики // Право України. 1998, № 11, с.136-141.

103. Шаповал В.М. Основні характеристики конституційного права // Вісник Конституційного Суду України, - 2004. - № 1. - С.77-87.

104. Шаповал В.М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: Навч. посіб. - К.: УАДУ, 2000.- 216 с.

105. Шаповал В.М. Конституція як форма (джерело) конституційного права України (питання теорії) // Право України . - 1999. - № 6. - С.5-10.

106. Шемшученко Ю.С., Погорілко В.Ф. Система конституційного права як галузі права, юридичної науки та навчальної дисципліни // Вісник Академії правових наук. - 2003. - № 2-3. - С.213-224.

107. Шумак І. Поняття громадянських прав і свобода людини в Україні // Право України. - 1999. - № 10. - С.14-16.

108. Шаповал В. Конституційні механізми реалізації народного суверенітету // Вісник Конституційного Суду України. - 2004. № 5.- С.77-97; № 6. - С.83-102.

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри протокол № ___ від «___» _____ 20__р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесено зміни	ПІБ викладача	Підпис викладача

Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни

з/п	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість Примірників
1	2	3	4	5	6